

AI-GENEROITU SISÄLTÖ - PROMPTATTUJA MUISTIINPANOJA LÄHTEISTÄ
opiskelun ja visualisointitestien tueksi TARKISTA SISÄLTÖ LÄHTEISTÄ

Nina Mäki-Kihniä CC-BY 1/2026, NotebookLM

Puheen illuusioon rakentaminen suomenkielisessä kaunokirjallisuudessa: Morfosyntaktiset strategiat, pronominaalinen variaatio ja vuorovaikutuksen pragmatiikka

Kaunokirjallisuuden repliikeissä esiintyvä puhe ei ole koskaan kielellisen todellisuuden suora kopio, vaan tarkasti harkittu ja tyylitelty rakennelma, jota kielentutkimuksessa kutsutaan puheen illuusioksi.[1, 2, 3] Tämä illuusio syntyy valikoimalla tiettyjä puhutulle kielelle ominaisia piirteitä ja siirtämällä ne kirjoitettuun muotoon tavalla, joka säilyttää tekstin luettavuuden mutta luo vaikutelman elävästä äänestä, läsnäolosta ja sosialisesta vuorovaikutuksesta.[3, 4] Suomenkielisessä kirjallisuudessa puheen esittäminen on ollut jatkuvassa muutoksessa 1800-luvun lopun murrekokeiluista Väinö Linnan kaltaisten klassikoiden murrealueelliseen realismiin ja aina nykyproosan urbaaniin yleispuhekieleen.[3, 5]

Kirjoitettu puhe on olemukseltaan hybridti, jossa kirjoituksen visuaalinen ja hidas luonne kohtaa puheen ajallisuuden, nopeuden ja tilannesidonnaisuuden.[6] Koska aito, litteroitu puhe kaikkine keskeytyksineen, toistoinneen ja anafoorisine viittauksineen olisi lukijalle usein käsittämätöntä, kirjailijat ja suomentajat käyttävät strategisia kielellisiä merkitsijöitä, jotka aktivoivat lukijan mielessä "puhemoodin".[2, 7] Keskeisimpiä näistä strategioista ovat persoonapronominien variaatio, diskurssipartikkelien käyttö, sanajärjestyksen muokkaus sekä verbimorfologian mukauttaminen puhekieleen asuun.[8, 9, 10]

Puheenomaisuuden rakenteelliset perusteet ja fonologiset vihjeet

Puheen illusio alkaa usein sanan tasolta, jossa fonologiset muutokset eli ääntämystä jäljittelevät kirjoitusasut toimivat ensisijaisina puhekielisyyden merkeinä.[10, 11] Vaikka kirjailija ei pyrkisikään täydelliseen murteellisuuteen, vähäisetkin poikkeamat kirjakielen normeista ohjaavat lukijan tulkintaa.[3, 7]

Äänteellinen supistuminen ja loppuheitto

Suomen puhekielelle on tyypillistä sanojen lyheneminen ja äanteiden katoaminen, mikä heijastaa puheen pyrkimystä artikulaation taloudellisuuteen.[12] Kaunokirjallisuudessa

tämä ilmenee usein loppuheittoina, joissa sananlopuun vokaali tai konsonantti jää pois (esim. *anteeks, huomen*).[13] Erityisen yleistä on diftongien pidentyminen tai supistuminen, kuten -ea- ja -ää-päätteiden muuttuminen pitkäksi vokaaliksi: *korkea* muuttuu muotoon *korkee* ja *mäkeä* muotoon *mäkee*.[14]

Myös d-ääteen katoaminen on vahva puhekielisyyden merkki, vaikka se esiintyy murteissa eri tavoin.[14, 15] Heikon asteen d:n kato (esim. *tehdä* -> *tehää, lähdetään* -> *lähetäään*) on yleispuhekielessä laajasti hyväksytty keino luoda rentoa vaikutelmaa ilman, että teksti leimautuu tiukasti tiettyyn aluemurteeseen.[14] Lukusanojen lyheneminen (esim. *kakskyt*) on toinen tehokas ja lukijalle helposti avautuva fonologinen merkki.[13]

Taulukko 1: Tyypilliset äänteelliset puhekielistämisen keinot.[8, 13, 14]

Kirjakielinen muoto	Puhekielinen variantti	Kielellinen mekanismi
Korkea, ainoa, lämpöä	Korkee, ainoo, lämpöö	Diftongin pidentyminen
Tehdä, kahdeksan, odottaa	Tehää, kaheksan, oottaa	d-ääteen kato tai assimilaatio
Menen lukemaan	Menen lukee(n)	Illatiivin ma-tunnusen kato
Kaksikymentäksi	Kakskytyks	Lukusanan raju supistuminen
Oikeasti, hauskasti	Oikeesti, hauskasti	-asti-pääteen vokaalimuutos
Anteeksi, huomenna	Anteeks, huomen	Sananloppuinen vokaalikato

Nämä fonologiset muutokset eivät ole vain kosmeettisia, vaan ne vaikuttavat repliikin rytmiiin.[7, 16] Lyhyemmät sanat mahdollistavat nopeamman dialogin, joka simuloi spontaania ajatuksenvaihtoa.[17] Kirjailijan on kuitenkin oltava tarkka: liiallinen äänteellinen kikkailu saattaa vanhentaa tekstiä nopeasti tai tehdä siitä vaikeaselkoista.[2, 7]

Verbintaivutuksen puhekielystyminen

Verbimorfologia on toinen keskeinen taso, jolla puheen illuusiota rakennetaan. Suomen yleispuhekielessä ja murteissa verbien persoonamuodot eroavat merkittävästi yleiskielestä.[8, 18] Kaikkein leimallisin piirre on passiivimuodon käyttö monikon ensimmäisen persoonan merkityksessä (esim. *me mennään pro me menemme*).[8, 19, 20]

Tämä rakenne on historiallisesti savolaismurteista lähtöisin oleva piirre, joka on sittemmin vallannut lähes koko suomenkielisen puheyhteisön.[21] Se on niin yleinen, että kirjakielinen *me menemme* tuntuu repliikissä lähes poikkeuksetta epäluonnolliselta, ellei kyseessä ole hahmon tietoinen muodollisuus.[21] Toinen merkittävä muutos on monikon kolmannen persoonan verbimuodon yksiköllistyminen (esim. *ne tulee pro he tulevat*), mikä poistaa subjektiin ja predikaatin välisen kongruenssin eli vastaavuuden.[8, 18]

Persoonapronominien pragmatiikka ja sosiaalinen indeksi

Persoonapronominien valinta on suomenkielisessä dialogissa kenties voimakkain yksittäinen keino rakentaa hahmon identiteettiä, sosiaalista asemaa ja alueellista taustaa.[3, 22] Valinta kirjakielisen *minä*-muodon ja lukuisten puhekielisten varianttien (*mä, mää, mie, miä*) välillä ei ole ainoastaan tyylisyysmlys, vaan se kantaa mukanaan vuosisatojen asutushistoriaa ja nykypäivän sosiolingvistisiä latauksia.[3, 15, 23]

Alueellinen kirjo: Mie, mää ja muut

Suomen murrekartta on perinteisesti jaettu itä- ja länsimurteisiin, ja tämä jako heijastuu kirkkaimmin juuri persoonapronomineissa.[15, 24] Kirjailija voi sijoittaa hahmon kartalle yhdellä sanalla:

- **Mie ja sie:** Nämä pronominit ovat historiallisesti karjalaisuuksia, jotka ovat levinneet laajalle itämurteisiin (kaakkoismurteet, osa Pohjois-Karjalaan) sekä pohjoiseen Peräpohjolan murteisiin.[15, 23] Kirjallisuudessa *mie* luo usein mielikuvan pehmeästä, puheliaasta tai perinteisestä itäisestä tai pohjoisesta luonteesta.[3] Se on myös yksi kaikkein tunnistettavimmista murrepiirteistä maallikkolukijoille.[25]
- **Mää ja sää:** Nämä ovat tyypillisiä länsimurteisia muotoja, joita tavataan erityisesti lounasmurteissa, hämäläismurteissa ja Etelä-Pohjanmaalla.[22, 24] Ne viittaavat perinteiseen länsisuomalaiseen puheenparteen, joka on usein mielletty säästeliäämmäksi tai jopa jörömmäksi kuin itäinen puhe.[3, 15]
- **Met ja tet:** Peräpohjolan ja Tornionlaakson murteissa esiintyvät monikkomuodot tuovat repliikkeihin vahvan pohjoisen ja osin meänkielisen vivahteen.[22]
- **Myö ja työ:** Itämurteiden monikkomuodot (*myö tehhään*) ovat olleet keskeisiä muun muassa Väinö Linnan sotilasdialogeissa, joissa ne karakterisoivat hahmojen kotipaikkaa ja luokka-asemaa.[3, 15, 21, 24]

Taulukko 2: Persoonapronominien variaatio ja alueellinen kytökset.[15, 22, 23, 24]

Pronomini	Murrealue	Esimerkki repliikitä
Minä	Kirjakieli / Yleiskieli	"Minä en tiedä tästä mitään."
Mä	Yleispuhekieli / Etelä-Suomi	"Mä meen nyt kauppaan."
Mää	Lounais- ja hämäläismurteet	"Mää tulin just kotiin."
Mie	Kaakkois- ja Peräpohjolan murteet	"Mie sanoin sille, ettei se käy."
Miä	Kaakkoris-Häme	"Miä täsä vähä oottelen."
Myö	Itämurteet	"Myö oltiin siellä koko ilta."
Met	Lappi / Peräpohjola	"Met lähimmä kalaan."

Näiden muotojen käyttö vaatii kirjailijalta johdonmukaisuutta. Jos hahmo aloittaa *mie*-muodolla, lukija odottaa hänen jatkavan samalla linjalla.[7] Toisaalta hahmon kieli voi tasaantua tai muuttua tilanteen mukaan: virallisessa yhteydessä hän saattaa siirtyä kirjakieliseen *minä*-muotoon, mikä itsessään on vahva kielellinen teko ja merkki hahmon koodinvaihdosta.[3, 7, 12]

Mä-tyylin yleistyminen ja "leimattomuus"

Nykyaikaisessa, erityisesti urbaaniin ympäristöön sijoittuvassa kaunokirjallisuudessa muoto *mä* on muodostunut yleispuhekieliseksi normiksi.[7, 13] Toisin kuin *mie* tai *mää*, *mä* ei välittämättä leimaa puhujaa maantieteellisesti, vaan se viestii pikemminkin yleisestä epämuodollisuudesta ja nykyaisuudesta.[7]

Tämä "mä-tyyli" on usein kirjailijalle turvallinen valinta, jos tavoitteena on luoda puheen illusio ilman, että lukijan huomio kiinnitptyy liikaa murteellisiin erikoisuuksiin.[2, 7] Se on niin kutsuttu "leimaton puhekielisyys", joka sulautuu tekstiin helpommin kuin vahvasti alueelliset variantit.[7] Kuitenkin, kuten tutkimuksissa on havaittu, jopa tällaiset yleiset muodot voivat herättää vastustusta tietyissä lukijaryhmässä, jos ne siirtyvät repliikeistä kertojaänneen tai asiatekstimäisiin ympäristöihin.[18]

Hänestä se-pronominiin: Inhimillisyyden uudet rajat

Yksi suomalaisen puheen illuusion radikaaleimmista piirteistä on demonstratiivipronominin *se* käyttö ihmisenstä viitattaessa.[8, 9] Kirjakiellessä *se* on varattu esineille ja eläimille, ja *hän* on ainoa oikea muoto ihmiselle.[8, 26] Puhekielellä tilanne on päinvastainen: *hän* tuntuu usein juhlalliselta, etäiseltä tai jopa ironiselta, kun taas *se* on neutraali ja läheisyyttä ilmaiseva.[7, 8]

Kaunokirjallisudessa *se*-pronominin käyttö repliikeissä poistaa välittömästi tekstin "oppikirjamaisuuden".[7] Se tekee hahmoista lihaa ja verta olevia ihmisiä, jotka puhuvat toisistaan arkitasolla.[8] Lisäksi se mahdollistaa hienovaraisen tyylittelyn: jos kertoja käyttää hahmosta muotoa *hän*, mutta toiset hahmot repliikeissään muotoa *se*, syntyy mielenkiintoinen jännite kerronnallisen etäisyyden ja replikkien välittömyyden välille.[7]

Syntaktiset strategiat: Sanajärjestys ja lauserakenne

Puheen illusio ei ole vain sanoja, vaan se on lauseiden arkkitehtuuria. Puhuttu kieli on luonteeltaan lineaarista ja inkrementaalista; se rakentuu pala palalta sitä mukaa kun puhuja prosessoi ajatuksiaan.[6, 17, 27] Kirjoitettu kieli taas on hierarkkista ja usein tiivistäävä.[6]

Ellipsi ja tiedon tiivistäminen

Puhutussa kielenkäytössä ei useinkaan sanota ääneen sitä, mikä on kontekstista selvää.[10] Ellipsi eli kielellisten ainesten poisjättö on keskeinen strategia repliikkien kirjoittamisessa.[7, 10] Täydelliset virkkeet, joissa on subjekti, predikaatti ja objektit paikallaan, voivat tuntua dialogissa jäykiltä.[7, 18]

Esimerkiksi kysymykseen "Milloin sinä aiot mennä sinne?" ei puheessa vastata "Minä aion mennä sinne huomenna", vaan pelkästään "Huomenna" tai "Ehkä huomenna".[10] Kaunokirjallisudessa tällaiset vaillinaiset lauserakenteet luovat nopeutta ja dynamiikkaa.[7, 17] Samoin subjekti jättäminen pois, kun se käy ilmi verbistä tai asiyhteydestä, on tyypillinen puhekielisyyden merkki, vaikka se on mahdollista myös kirjakiellessä.[17, 26]

Rinnasteisuus ja pro-muodot

Kun kirjakieli suosii alisteisia sivulauseita (kuten *koska*, *vaikka*, *jotta*), puhekieli nojaa rinnasteisuteen ja konjunktioihin kuten *ja*, *sit*, *tai*.[6, 17] Puhuja ei yleensä rakenna monimutkaisia sisäkkäisiä lauserakenteita, vaan liittää asioita toisiinsa peräkkäin.[17] Tämä "väljyys" on tärkeä osa puheen tuntuun.[17] Tekstissä tämä voidaan toteuttaa toistamalla pronomineja tai käyttämällä johdattelevia ilmauksia.[17] Sen sijaan, että kirjoitettaisiin "Hän ei tullut, koska oli sairas", puheenomaismalli versio voisi kuulua: "Se ei sit tullu, se ku oli kipeenä".[17] Tässä *se*-pronominin toisto ja *sit*-sanan käyttö luovat suullisen kerronnan rytmia.[7, 17]

Taulukko 3: Kirjoitetun ja puhutun lauserakenteen erot.[6, 17]

Piirre	Kirjoitettu (Kirjakieli)	Puhuttu (Puhekieli)
Sidosteisuus	Alisteenen (<i>koska</i> , <i>jotta</i>)	Rinnasteinen (<i>ja</i> , <i>sit</i> , <i>ei</i>)
Informaatiotihleys	Tiivis, paljon substantiiveja	Väljä, paljon pronomineja ja verbejä
Lausepituus	Pitkiä virkeitä	Lyhyitä ajatusyksikköjä
Sivulauseiden paikka	Usein ennen päälausetta	Lähes aina päälauseen jälkeen

Sanan toisto	Vältetään, käytetään synonyymeja	Tavallista, käytetään pronomineja
Lauseenvastikkeet	Yleisiä (<i>tehtyään, sanoakseen</i>)	Harvoin käytettyjä, korvataan sivulauseilla

Diskurssipartikkelit vuorovaikutuksen merkkeinä

Puhutussa kielessä on suuri joukko pieniä sanoja, joiden tehtävään on hallita vuorovaikutusta, osoittaa puhujan asennetta tai helpottaa prosessointia.[9, 28] Nämä diskurssipartikkelit (esim. *niinku, tota, kato, nii, no, hei*) ovat kirjoitetussa tekstissä usein näkyvimpia puhekielisyyden merkkejä.[9, 10, 28]

Partikkeli *niinku* voi toimia lieventimenä, kun puhuja hakee oikeaa sanaa, tai se voi kytkeä uuden asian aiempaan.[9, 28] *Tota* (tai *tota noin*) antaa puhujalle suunnitteluaikaa ja viestii, että puheenvuoro jatkuu.[28] *Nii* taas on tyypillinen dialogipartikelli, jolla osoitetaan ymmärrystä tai kuuntelemista.[28] Kaunokirjallisuudessa näiden käyttö on tasapainoilua: muutama tarkasti sijoitettu partikkeli riittää luomaan autenttisen tuntuman, mutta liiallinen käyttö tekee tekstistä raskaslukuisen ja saattaa ärsyttää lukijaa.[2, 3]

"Mä"-tyylin oikeutus: Perusteet käytön puolesta ja sitä vastaan

Kysymys siitä, pitäisikö replikeissä käyttää puhekielisiä pronomineja kuten *mä* vai pitäytyä kirjakielisessä *minä*-muodossa, on yksi kirjailijan perustavanlaatuismimmista tyyllillisistä valinnoista. Päätös vaikuttaa teoksen uskottavuuteen, hahmokuvaan ja jopa sen kaupalliseen menestykseen.[7]

Perusteet "mä"-tyylin käytölle

1. Immersio ja realismi: Suomalainen lukija elää maailmassa, jossa *minä*-muotoa käytetään lähes yksinomaan virallisissa puheissa tai kirjoitetussa asiatekstissä.[12, 13] Jos nuortenromaanin hahmo tai dekkarin katu-uskottava poliisi sanoo "Minä olen sitä mieltä", immersio särkyy.[12, 29] "Mä"-tyyli on siten totuudellisuuden vaatimus; se vastaa lukijan odotusta siitä, miltä ihminen todellisuudessa kuulostaa.[13, 30]

2. Hahmon sisäinen ääni: Dialogi on yksi tehokkaimmista tavoista kuvata hahmon psyykettä ja taustaa ilman kertojaänien selityksiä.[7] Pronominin valinta on tässä keskeinen työkalu. *Mä* voi viestiä rentoudesta, kapinallisuudesta tai urbaanista identiteetistä.[3, 7] Jos taas hahmo käyttää muotoa *mää*, hän kytkeytyy välittömästi tiettyyn sosiaaliseen ja maantieteelliseen jatkumoon.[3, 22]

3. Vuorovaikutuksen dynamiikka: Puhekieliset pronominit ja verbimuodot mahdollistavat sellaisen rytmisen ja sykkeen, jota kirjakieli ei tavoita.[7, 17] Replikit, jotka noudattavat suullisen kielen sääntöjä, tuntuvat nopeammilta ja reaktiivisemmilta.[17] Tämä on elintärkeää esimerkiksi jännityskirjallisuudessa tai dramaattisissa kohtauksissa, joissa kielellinen välittömyys korostuu.[11]

Perusteet "mä"-tyyliä vastaan tai sen rajoittamiselle

1. Luettavuus ja kielellinen häiriö: Kaikki puhekielen piirteet eivät toimi kirjoitettuna.[2, 7] Lukeminen on eri prosessi kuin kuunteleminen, ja silmä takertuu helpommin poikkeaviin asuihin.[7] Jos repliikki on täynnä *mä*-muotoja, loppuheittoja ja supistumia, lukijan kognitiivinen kuorma kasvaa, mikä voi viedä huomion pois tarinasta.[2] Tämän vuoksi monet kirjailijat käyttävät "leimallisia" piirteitä vain säästeliäästi.[7]

2. Vanhenemisen riski: Puhekieli on kielen kaikkein nopeimmin muuttuva osa.[7, 18] Se, mikä tuntuu tänään raikkaalta ja aidolta, voi kymmenen vuoden kuluttua kuulostaa pahasti vanhentuneelta tai tahattoman koomiselta.[7] Kirjakielinen pohja on ajattomampi ja kestää paremmin aikaa.[7] Erityisesti käänöskirjallisuudessa on havaittu taipumus konservatiivisuteen juuri tästä syystä: käänijät välittävät liian vahvoja muotimuunnoksia varmistaakseen teoksen pitkäikäisyden.[7]

3. Kerronnan ja dialogin välinen kuuluu: Jos romaanin kerronta on hyvin korkeatyylisistä ja klassista, mutta dialogi on äärimmäisen puhekielistä, tekstistä voi tulla tyylillisesti rikkonainen.[7] Joskus kirjakielinen dialogi on tietoinen valinta, jolla haetaan teokseen yhtenäistä, "kirjallista" tunnelmaa, joka ei edes yritä imitoida arkipäivää.[3, 7]

Kääntämisen haasteet ja puheen illuusion siirrettävyys

Puheen illuusion luominen on erityisen mutkikasta suomennoskirjallisuudessa.[1, 3] Kääntäjä ei voi vain siirtää alkukielen puhekielisyyksiä suoraan, koska kunkin kielen puhekielen keinot ovat kulttuurisidonnaisia.[7, 10] Esimerkiksi englannin kielen lyhenteet (*don't, I'm*) eivät käänny suoraan suomen vastaaviksi rakenteiksi.[10]

Suomentajat joutuvat usein luomaan suomen kielen omiin resursseihin pohjautuvan "käännöspuhekielen", joka ei välittämättä vastaa mitään todellista murretta mutta tuntuu lukijasta puheenomaiselta.[1, 4, 7] Tässä prosessissa persoonapronominit ovat kääntäjän tärkeimpiä työkaluja: *you* voi käännyä muotoon *sinä, sä* tai jopa *sie* riippuen hahmon karakterisoinnista ja tekstin tavoitellusta tyylistä.[7, 10]

Tutkimusten mukaan suomennoksissa on usein vähemmän interjektoita ja kielellistä variaatiota kuin alkuperäisteksteissä, mikä johtuu käänijien pyrkimyksestä selkeyteen ja yleiskieliseen sujuvuuteen.[7, 10] Toisaalta taitava suomentaja voi käyttää juuri *mä*- tai *mie*-tyyliä korvaamaan alkukielen sosiaalisia merkityksiä, joita suomen kirjakieli ei pysty välittämään.[7]

Kontekstisidonnaisuus ja hybridistrategiat

Modernissa suomalaisessa proosassa on yleistynyt niin sanottu hybridistrategia, jossa kieli sijoittuu jonnekin puhtaan puhekielen ja tiukan kirjakielen väliin.[3, 31] Kirjailija saattaa käyttää puhekielisiä pronomineja (*mä, se*) ja passiivia monikon ensimmäisessä persoonassa (*me mentiin*), mutta säilyttää muuten sanojen kirjakieliset asut ja noudattaa pääosin kirjakielen oikeinkirjoitusta.[7, 31]

Tämä strategia on usein kaikkein toimivin, koska se antaa lukijalle riittävästi vihjeitä puheen illuusiosta ilman, että se vaatii jatkuvalta "kääntämistä" lukijalta.[2, 3, 7] Se on myös kestävämpää aikaa vastaan kuin äärimmäinen slangi tai murreilmaisu.[7]

Taulukko 4: Puheen illuusion tasot kaunokirjallisuudessa.[2, 3, 7]

Taso	Strategia	Vaikutelma lukijalle
Kirjakielinen dialogi	Täydelliset lauseet, <i>minä, hän, olemme.</i>	Juhlallinen, etäinen, klassinen, epäluonnollinen.
Maltillinen puheenomaisuus	<i>Mä, se, me mennään,</i> joitakin loppuheittoja.	Neutraali, nykyaikainen, helppolukuinen.
Urbaani yleispuhekieli	Slangisanoja, supistumia (<i>oikeesti, mein</i>), <i>mä/sä.</i>	Nuorekas, urbaani, katuuskottava.
Vahva murteellisuus	Alueelliset pronominit (<i>mie, mää</i>), murreäänteet.	Paikallinen, perinteinen, koominen tai nostalginen.
Hybridistrategia	Puhekieliset rakenteet + kirjakielinen asu.	Tasapainoinen, ammattimainen, kestävä.

Yhteenveto

Puheen illuusion luominen on taitolaji, jossa kirjailija toimii eräänlaisena kielellisenä illusionistina. Hän ei tarjoa todellisuutta, vaan jotakin, joka *tuntuu* todellisuudesta.[3]

Persoonapronominien ja persoonan ilmaisin keskeisyys tässä prosessissa johtuu siitä, että pronominit ovat kielen kaikkein tiheimmin toistuvia ja sosiaalisesti latautuneimpia osia.[3, 6, 22]

Valinta *minä*- ja *mä*-tyylien välillä on aina suhteessa teoksen kokonaisuuteen.[7] Vaikka *mä*-tyyli on nykyisin vallitseva ja monessa suhteessa perusteltu realismin ja immersion näkökulmasta, se vaatii kirjailijalta tarkkuutta, jotta teksti ei muutu kielelliseksi sutturoinniksi.[2, 7] Tulevaisuudessa, kun sähköinen viestintä ja verkkokeskustelut muokkaavat käsitystämme kirjoitetun ja puhutun kielen rajoista, on todennäköistä, että kaunokirjallinen dialogi monimuotoistuu entisestään.[27]

Kirjailijan tehtävänä onkin löytää jokaiselle teokselle ja jokaiselle hahmolle se ainutlaatuinen kielellinen ääni, joka tekee repliikeistä eläviä.[3, 32] Olipa valinta sitten perinteinen murre, urbaani stadin slangi tai hienovarainen hybridistrategia, kielen on palveltava tarinaa ja autettava lukijaa kuulemaan se, mitä paperilla vain lukee.[3, 16, 32]

LÄHTEET

1. Puheen illuusio suomenkielisessä kaunokirjallisuudessa - Tiedekirja, <https://tiedekirja.fi/en/puheen-illuusio-suomenkielisessa-kaunokirjallisuudessa>
2. Puhekieli tv-tekstityksessä Esimerkkeinä Kettu ja Elämä on laiffi - Trepo, <https://trepo.tuni.fi/bitstream/10024/94377/1/gradu01701.pdf>
3. Puheen illuusio suomenkielisessä kaunokirjallisuudessa - Kiiltomato.net, <https://kiiltomato.net/critic/puheen-illuusio-suomenkielisessa-kaunokirjallisuudessa/>
4. Miten suomalaisessa kaunokirjallisuudessa puhutaan? - Kielikello, <https://kielikello.fi/miten-suomalaisessa-kaunokirjallisuudessa-puhutaan/>
5. Kielentutkijat kirjallisen puheen äärellä - Journal.fi, <https://journal.fi/virittaja/article/download/41350/14140/38755>
6. Ääniä ilmassa, merkkejä paperilla - Kielikello, <https://kielikello.fi/aania-ilmassa-merkkeja-paperilla-puhutun-ja-kirjoitetun-kielen-suhteesta/>
7. Puhekielisyyskien käänäminen kaunokirjallisuudessa - Trepo, <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/80090/gradu03076.pdf?sequence=1>

8. Suomen kieli ulkomaalaisille/Spoken and Written Language Differences - Wikibooks, https://en.wikibooks.org/wiki/Suomen_kieli_ulkomaalaisille/Spoken_and_Written_Language_Differences
9. Eräiden suomen dialogi- ja sävypartikkelen käänämisestä viroksi – yhden käänäjän tekstien analyysi - DSpace, <https://dspace.ut.ee/bitstreams/05397d1f-1a4a-4562-8890-742776a69b5a/download>
10. PUHEEN ILLUUSIO ROMAANISSA THE PICTURE OF DORIAN GRAY JA SEN KAHDESSA SUOMENNOKSESSA - Trepo, <https://trepo.tuni.fi/bitstream/10024/120447/2/AntilaTaru.pdf>
11. KIRJOITETTU PUHETTA - Puheenomaisuus ja dialogit Reko Lundánin ja Tina Lundánin romaanissa Viikkoja, kuukausia - Heldä, <https://helda.helsinki.fi/bitstreams/c5442732-efc4-4973-85f0-5e1df58436ff/download>
12. Puhekieltä harjoittelun - Dialogi - Diakonia-ammattikorkeakoulu, <https://dialogi.diak.fi/2025/11/18/puhekielta-harjoittelun/>
13. Puhekieli ja aloittelijat. : r/Finland - Reddit, https://www.reddit.com/r/Finland/comments/104o5ta/puhekieli_and_beginners/?tl=fi
14. finnish on saturdays - Puhekieli - Google Sites, <https://sites.google.com/view/suomealauantaisin/speaking/puhekieli>
15. Suomen murteet - Kotus, <https://kotus.fi/sanakirjat/suomen-murteiden-sanakirja/suomen-murteet/>
16. Lukupäiväkirjan käyttö suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen välineenä - Heldä, <https://helda.helsinki.fi/bitstreams/c4dc95a9-fa15-4ce3-9136-319577c76bf0/download>
17. Puhekielen luontesta - Kielikello, <https://kielikello.fi/puhekielen-luontesta/>
18. Puhekieli sanomalehtitekstissä – kahden ikäryhmän käsityksiä - Trepo, <https://trepo.tuni.fi/bitstream/10024/84790/1/gradu06884.pdf>
19. Passiivi: me mennään, nyt lähdetään! - Kielitoimiston ohjepankki, <https://kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/passiivi-me-mennaan-nyt-lahdetaan/>
20. Passiivi: aloitetaan tästä - Kielitoimiston ohjepankki, <https://kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/passiivi-aloitetaan-tasta/>
21. Kielellistä passiivisuutta: miksi me mennään? - Kielikello, <https://kielikello.fi/kielellista-passiivisuutta-miksi-me-mennaan/>
22. Enemp tijjät kum meillä käyt - Kielikello, <https://kielikello.fi/enemp-tijjat-kum-meilla-kayt-me-murteissa/>
23. Mie ja sie - Kotus, <https://kotus.fi/sana/mie-ja-sie/>
24. Suomen murteet - Peda.net, <https://peda.net/id/6f21ef36571>
25. Matkimuksista määritelmiiin Miten murteista puhutaan - Journal.fi, <https://journal.fi/sananjalka/article/view/86658/45408>
26. Pronominit: persoonapronominit minä, sinä, hän, me, te, he - Kielitoimiston ohjepankki, <https://kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/pronominit-persoonapronominit-mina-sina-han-me-te-he/>
27. Ovatko puhuttu ja kirjoitettu kieli erkaantuneet toisistaan? - Kotus, <https://kotus.fi/kolumni/ovatko-puhuttu-ja-kirjoitettu-kieli-erkaantuneet-toisistaan/>
28. Sanojen niin, näin ja noin monifunktioisuus - UTUPub, https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/147422/Posio_Ilkka_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y
29. KAUNOKIRJALLINEN IDIOLEKTI JA SEN OSA ... - Trepo, <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/155837/HirmukallioHeidi.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

30. Extending your Finnish speech reach: Speaking Finnish like the Finns - thisisFINLAND, <https://finland.fi/life-society/extending-your-finnish-speech-reach-speaking-finnish-like-the-finns/>
31. Puheen illusio suomenkielisessä kaunokirjallisuudessa - SKS verkkokauppa, <https://kirjat.finlit.fi/sivu/tuote/puheen-illusio-suomenkielisessa-kaunokirjallisuudessa/2737820>
32. FILIn opas kirjallisuuden käänitäjille - Doria.fi, https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/182733/FILIn_opas_kirjallisuuden_k%C3%A4%C3%A4nt%C3%A4jille.pdf?sequence=1